

Kommunledningskontoret, Hållbar utvecklingsenheten
Josefin Gardeblad
Kommunjurist och strateg mot välfärdsbrott

YTTRANDE

Remiss från Finansdepartementet - Konkurrensverkets rapport 2025:8 Nya grindvaktsfunktioner i LOV

BAKGRUND

Konkurrensverket fick den 26 juni 2025 i uppdrag av regeringen att föreslå åtgärder som kan motverka att kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer etablerar sig i upphandlande myndigheters valfrihetssystem. LOV ska ge brukare större valfrihet och främja konkurrens, men det finns brister i myndigheternas möjligheter att kontrollera leverantörer.

Konkurrensverket konstaterar att välfärdsbrottslighet är ett växande problem, där välfärdssektorn utgör en betydande inkomstkälla för den organiserade brottsligheten och har en direkt koppling till den kriminella ekonomin.

I sin utredning föreslår Konkurrensverket förbättringar av lagen, bland annat genom utökade bestämmelser om uteslutning, kontroller ska omfatta nyckelpersoner och anknutna bolag samt möjligheten att begära in tidigare kontrakt från sökande. Förfrågningsunderlagets innehåll, kontraktsvillkor och åberopad kapacitet ska struktureras om och tydliggöras, och aktörer som begått brott eller allvarliga regelöverträdelser ska kunna uteslutas.

Rapporten framhåller också att bristande avtalsuppföljning är en möjliggörare för oseriösa och kriminella aktörer. Rapporten föreslår därför att LOV ska innehålla tydligare bestämmelser om kontroll och systematisk uppföljning av leverantörer under hela avtalsperioden.

YTTRANDE

- Sala kommun ställer sig positiv till förslagen om nya grindvaktsfunktioner i lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och bedömer att de är avgörande för att stärka arbetet mot välfärdsbrott.
- Särskilt välkomnas förslaget att införa en ny uteslutningsgrund avseende allvarliga missförhållanden, även utanför den aktuella tjänsten. Förslagen innebär väsentligt stärkta möjligheter att utesluta oseriösa aktörer och möjliggör mer träffsäkra lämplighetsbedömningar.

Sala kommun ställer sig positivt till de förslag som presenteras av Konkurrensverket avseende nya grindvaktsfunktioner i lag (2008:962) om

valfrihetssystem (LOV). Välfärdsbrottslighet utgör ett allvarligt och växande samhällsproblem som riskerar att underminera tilliten till välfärdssystemen. Det är därför nödvändigt att regelverken i högre grad möjliggör att oseriösa och kriminella aktörer kan identifieras och uteslutas redan innan de ges tillträde till bland annat valfrihetssystemen.

Vidare vill Sala kommun framhålla särskilt att justeringen av befintliga uteslutningsgrunder och införandet av en ny grund för allvarliga missförhållanden utanför den aktuella tjänsten är en central och nödvändig förstärkning av regelverket. Oseriösa aktörer är ofta verksamma inom flera områden och kan uppvisa allvarliga brister även i andra delar av sin verksamhet. Förslaget stärker möjligheterna till en mer heltäckande och träffsäker lämplighetsprövning och bidrar därigenom till att förebygga välfärdsbrott samt skydda välfärdssystemen mot oseriösa och kriminella aktörer.

Samtidigt vill Sala kommun framhålla vikten av att de nya bestämmelserna är praktiskt tillämpbara och att kommunerna ges tillräckliga förutsättningar att genomföra kontroller och uppföljning på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Ett fortsatt utvecklat informationsutbyte mellan berörda myndigheter är därför en viktig förutsättning för att åtgärderna ska få avsedd effekt.

Ekonomiska konsekvenser

Det aktuella remissvaret innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser för Sala kommun.

FÖRSLAG

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att till Finansdepartementet avge remissvar för Konkurrensverkets rapport 2025:8 Nya grindvaktsfunktioner i LOV.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☒
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☒
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☒
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☒
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"?	JA ☐	NEJ ☒

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid JA hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir lättare eller svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det skapas fler eller färre jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det ökar eller minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☒
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☒

Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.